

- співпраця (формування навичок командної роботи через групові проекти, обговорення та спільні завдання);
- результативність: оцінювання досягнень студентів, яке демонструє реальні результати їхнього навчання.

Ключові слова: метод, методи навчання, інтерактивні методи навчання.

Ravliuk Tetiana Anatoliivna PhD in Pedagogy, Associate Professor, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, tel.: (0372) 58-48-11, <http://orcid.org/0000-0003-4993-5125>

INTERACTIVE TEACHING METHODS IN THE PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL TRAINING OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS AND COACHES

Abstract. The relevance of applying interactive teaching methods is driven by contemporary challenges in education, particularly digitalization, the need to develop critical thinking, creativity, and teamwork skills.

The implementation of this goal is facilitated by equipping future physical education teachers and coaches with pedagogically oriented disciplines, such as "Pedagogical Mastery in Managing the Educational Process" and "Pedagogy with Basics of Pedagogical Mastery."

This article establishes a connection between the concepts of "method," "teaching methods," and "interactive teaching methods," classifies traditional and interactive methods, and identifies criteria for the effectiveness of interactive teaching methods in higher education.

The results of a survey among second-year students majoring in 014.11 Secondary Education (Physical Education) (Educational Program "Physical Education") and first-year students majoring in 017 Physical Education and Sports (Educational Program "Physical Education and Sports") at the bachelor's level at Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University are analyzed. Of the respondents, 82.4% of second-year students and 74.5% of first-year students reported that their expectations of the discipline and conducted classes were fully met. The students' responses indicated positive impressions of interactive teaching methods and their significance in the professional development of future specialists.

The following criteria for the effectiveness of interactive teaching methods were identified:

Cognitive activity (engaging students in active knowledge acquisition through interaction, discussions, and independent activities);

Motivation (stimulating interest in learning, emphasizing the practical significance of knowledge);

Active informativeness (mastering structured knowledge with opportunities for its application);

Activation of thinking (developing critical and analytical thinking through creative tasks);

Collaboration (forming teamwork skills through group projects, discussions, and joint tasks);

Effectiveness (evaluating students' achievements that reflect real learning outcomes).

Keywords: method, teaching methods, interactive teaching methods.

Постановка проблеми. Актуальність використання інтерактивних методів навчання у вищій школі зумовлена необхідністю відповідати вимогам часу, сприянню якісній професійній підготовці конкурентоспроможних фахівців, готових до викликів сьогодення. Відповідно, поряд із якісним наданням освітньої послуги, здобувачі вищої освіти мають змогу будувати власну освітню траєкторію.

Реалізація зазначеної мети досягається в процесі оволодіння майбутніми фахівцями обов'язковими та вибірковими дисциплінами, в т.ч. педагогічно-орієнтованими.

Зокрема, студенти 2-го курсу спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура) першого (бакалаврського) рівня ВО (ОПП «Фізична культура») ЧНУ імені Юрія Федьковича вивчають дисципліну «Педагогічна майстерність управління освітнім процесом», студенти 1-го курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) рівня ВО (ОПП «Фізична культура і спорт») – «Педагогіка з основами педагогічної майстерності». Як лекційні, так і семінарські заняття передбачають застосування інтерактивних методів навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти не нове в педагогічній теорії та практиці. Так, видатний педагог Я.А. Коменський одним із перших наголосив на важливості «вчити дітей мислити». Продовжили розвивати цю ідею І.Г.Песталоцці та Ф.А.Дістервег, акцентуючи на використанні в навчальному процесі наочності, спостереження, узагальнення та самостійного формулювання висновків.

У науковій літературі широко висвітлюються інтерактивні технології, які мають особистісно орієнтований характер. Зокрема, багато уваги приділяється технологіям організації групової роботи, кооперативного та діалогічного навчання, а також використанню ігрових методів. Різні аспекти інтерактивного навчання розкрито в роботах К. Баханова, О. Глотова, І. Дичківської, М. Пентиліук, Л. Пироженко, А. Піхотя, О. Пометун, Г. П'ятакової, Г. Самохіної, Т. Симоненко, М. Скрипника, Г. Цукерман, О. Ярошенко та ін.

Про використання інтерактивних методів навчання в ЗЗСО писали О. Біда, І. Гейко, О. Єльнікова, В. Кремень, О. Падалка, В. Паламарчук, А. Пироженко, Т. Шамова та ін.).

Дослідження впровадження інтерактивних технологій з дорослими, в т.ч. у закладах вищої освіти, представлені у працях таких науковців як

Д. Антюшко, О. Бугрій, В. Володавчик, Н. Заячківська, Л. Козак, О. Комар, Л. Сєноґонова, С. Сисєєва, Т. Сич, О. Січкарук, І. Яцик та ін.

Технологію дистанційного навчання характеризували І. Власенко, Г. Даценко, Г. Євсєєва, Л. Ліщинська та ін.

Мета статті – розкрити особливості застосування інтерактивних методів навчання під час вивчення педагогічно-орієнтованих дисциплін студентами спеціальностей 014.11 Середня освіта (фізична культура), 017 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) рівня ВО ЧНУ імені Юрія Федьковича.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на тему й мету статті пропонуємо її зміст зобразити схематично (рис. 1).

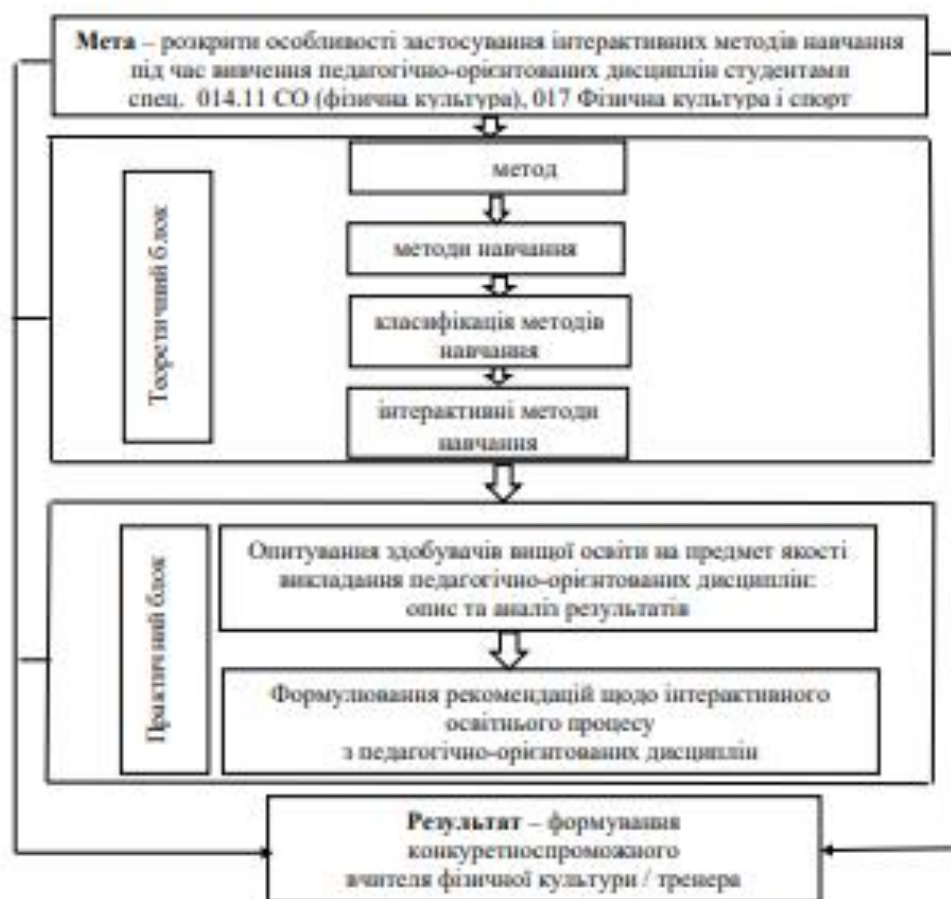

Рис. 1. Застосування інтерактивних методів навчання під час вивчення педагогічно-орієнтованих дисциплін студентами спеціальностей 014.11 Середня освіта (фізична культура), 017 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) рівня ВО ЧНУ імені Юрія Федьковича

Джерело: самостійна розробка автора

Професійне формування майбутніх учителів фізичної культури / тренерів неможливе без ґрунтовного засвоєння ними таких освітніх компонент як «Педагогіка з основами педагогічної майстерності» та «Педагогічна майстерність управління освітнім процесом».

Робочі програми зазначених дисциплін складені відповідно до освітньо-професійними програмами «Фізична культура» (2 курс спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура)) та «Фізична культура і спорт» (1 курс спеціальності 017 Фізична культура і спорт).

Мета навчальних дисциплін зумовлена необхідністю засвоєння студентами теоретичних і практичних основ педагогічної науки та професійної майстерності вчителя / тренера; розвитком професійного педагогічного мислення, формуванням умінь аналізувати педагогічні ситуації та обирати оптимальні методи педагогічної взаємодії в освітньому середовищі; створенням сприятливих умов для стимулювання ініціативності, самостійності, креативності майбутніх педагогів.

Програми курсів мають прикладну орієнтацію, враховують принципи студентоцентризму, реалізуються в інтерактивних умовах.

Трактування й характеристика інтерактивних методів навчання потребує попереднього тлумачення та класифікації дидактичних методів в цілому.

Аналіз наукової літератури виявив наступні трактування поняття «метод» :

- ✓ «шлях до чого-небудь», спосіб діяльності суб'єкта в будь-якій її формі» (Г. Бірта, Ю. Бургу);
- ✓ «спосіб досягнення поставленої мети; об'єднує суб'єктивні та об'єктивні аспекти пізнання» (С. Важинський, Т. Щербак);
- ✓ «спосіб, шлях пізнання і практичного перетворення реальної дійсності, система прийомів і принципів, що регулюють практичну і пізнавальну діяльність людей (суб'єктів)» (авторський колектив під керівництвом І. Доброуравової);
- ✓ «сукупність прийомів або операцій практичної або теоретичної діяльності» (С. Каламбет, Ю. Півник)» [3].

Адаптуючи вище вказані думки до сутності терміну «дидактичні методи», отримуємо таке визначення : це способи організації навчально-пізнавальної діяльності, спрямовані на досягнення навчальних цілей, формування знань, умінь, навичок і розвитку мислення, творчості та самостійності здобувачів освіти.

Класифікація традиційних дидактичних методів охоплює різні критерії (табл.1).

Таблиця 1.

Класифікація традиційних методів навчання

Група методів	Критерії з прикладами			
методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності	за джерелом передачі й сприймання навчальної інформації	за логікою передачі й сприймання навчальної інформації	за ступенем самостійності мислення	за ступенем управління
	словесні (розповідь, бесіда, пояснення, лекція, дискусія, інструктаж та ін.)	індуктивні (на підставі про окреме формулюється висновок про загальне)	репродуктивні	під керівництвом педагога
	наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження)	дедуктивні (від загального до окремого)	пояснювально-ілюстративні	самостійна робота здобувачів освіти
	практичні (практичні, лабораторні, дослідні, графічні роботи, вправи, проекти)	аналіз, синтез, аналогія	частково-пошукові дослідницькі	
Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності	методи формування пізнавального інтересу: пізнавальні ігри, включення в ситуацію особистого переживання успіху в навчанні, метод опори на здобутий життєвий досвід		методи формування почуття обов'язку та відповідальності: переконання, заохочення, осуд, покарання; позитивний приклад; практичне призначення до виконання вимог; створення сприятливих умов для спілкування	
Методи контролю та самоконтролю в навчанні	письмовий контроль, усний контроль, програмований контроль, лабораторний контроль, самоконтроль			

Джерело: самостійна розробка автора

Для забезпечення комплексного підходу до освітнього процесу в сучасних умовах необхідне поєднання традиційних дидактичних методів з інтерактивними.

Інтерактивне навчання ґрунтується на співпраці, активній участі, взаємодії та комунікації між усіма учасниками освітнього процесу. Відповідно, інтерактивні методи навчання трактують як : «способи навчання, у процесі яких учасники освітнього процесу перебувають у режимі бесіди,

діалогу між собою; співпрацю, взаємонавчання. При цьому педагог і здобувач освіти – рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання. Інтерактивна взаємодія виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншим, однієї думки над іншою» [1].

У професійній підготовці майбутніх учителів та тренерів вважаємо доцільним використовувати наступні прийоми:

I група – для формування стійких пізнавальних інтересів: застосування в процесі викладання наочності, технічних засобів навчання; організація змагань, пізнавальних ігор; зв'язок матеріалу з життям та досвідом здобувачів освіти;

II група – для формування системи знань, умінь, навичок: виділення головного й суттєвого в навчальному матеріалі; виконання завдань із систематизації й узагальнення, встановлення причинно-наслідкових, внутрішніх і міжпредметних зв'язків; застосування знань у нових умовах;

III група – для залучення всіх студентів до активної діяльності: застосування різних форм «швидкого опитування»; самостійна постановка запитань, коментування відповідей інших; поєднання індивідуальних, групових та фронтальних форм перевірки знань, формування навичок само- і взаємоконтролю» [5, с. 254-255].

З огляду на велику кількість підходів та характеристики інтерактивних методів навчання, спробуємо узагальнити деякі з них у таблиці 2.

Таблиця 2.

Характеристика інтерактивних методів навчання

Назва методу	Мета	К-ть учасників	Організація діяльності	Рекомендована форма навчання
1	2	3	4	5
Ажурна пилка	засвоєння значного обсягу інформації за короткий проміжок часу	мінімальна кількість - 9, не більше 90	Спершу кожен студент працюватиме в «домашній» групі. Завданням є аналіз та засвоєння певної порції інформації на такому рівні, щоб студент був здатний чітко і зрозуміло викласти її з метою навчання інших. Потім в іншій групі, яка називається експертною, студенти виступатимуть в ролі «експертів» із питанням, над яким вони працювали в домашній групі, вчитимуть цій інформації інших та відповідатимуть на їхні питання. В останній частині заняття студенти знову повертаються до своєї «домашньої» групи, щоб поділитися тією новою інформацією, яку їм надали учасники інших груп.	очна

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5
Коло ідей	вирішення гострих суперечливих питань, перелік ідей, залучення всіх студентів до обговорення	до 35	Викладач формулює дискусійне питання та пропонує обговорити в малих групах його окремі аспекти. Здійснюється комплексування гомо- чи гетерогенних груп (з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей студентів, рівня їх знань). Окремілюється термін обговорення проблеми в групі. Кожна група пропонує лише один аспект вирішення проблеми, яку обговорювала. Під час обговорення теми на дошці фіксується список зазначених ідей.	очна, дистанційна
Навчача - кутує	узагальнення та повторення вивченого матеріалу, можливість передати знання іншим	до 25	Після формулювання теми й мети завдання, студенти отримують картки із завданнями. Пропонується час на підготовку інформації. Завдання - доступно ознайомити інших з цією інформацією, а також дізнатися нове від інших студентів.	очна
Ротаційні (змійовані) трійки	активний, грунтовний аналіз і обговорення нового матеріалу	будь-яка кількість, яка ділиться на «3»	Студентів об'єднують у «трійки». Усі «трійки» розміщуються в коло. Пропонується питання для кожної «трійки». Кожна студент відповідає по черзі. Далі відбувається ротація: студенти розраховуються від 0 до 2. Номери 1 переходять до наступної «трійки» за годинниковою стрілкою. Номери 2 - через дві «трійки» проти годинникової стрілки.	очна
Спрощене судове слухання	розвиток критичного мислення, здатності до аналізу, прийняття рішення	до 35	Обирається ситуація. Завдалегідь готується додаткова інформація (статистичні дані, афоризми, вислови відомих діячів тощо). Студентів ділять на три групи: судді, обвинувачені, обвинувачі. До кожного судді привіднується один обвинувач і обвинувачений. Для проведення судового засідання кожною «трійкою» визначається час. Після завершення засідання кожен суддя оголошує рішення, розглядаються інші варіанти рішення справи.	очна, дистанційна
Акваріум	розвиток навичок спілкування в малих групах, вміння дискутувати й аргументувати власну думку	групи з 4-5 осіб, загальна кількість груп - 4-6	Викладач об'єднує студентів у групи по 4-5 осіб. Кожна група отримує завдання. Одна група сідає в центр аудиторії. Її учасники обговорюють дискусійне питання вголос протягом 3-5 хвилин. Студенти зовнішнього кола слухають, не втручаючись. Далі всі беруть участь в обговоренні діяльності групи з «акваріуму». Після цього інша група займає місце в «акваріумі» та обговорює наступну ситуацію.	очна

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5
Зайня позицію	обговорення гострої проблеми з протилежних позицій, інтенсивна перевірка знань, формування вмінь аргументувати власну позицію	до 30	Студентам пропонується дискусійне питання. Вони визначають власну позицію щодо нього. Плакати з варіантами відповідей розміщуються в протилежних кутках аудиторії. Кожен студент займає позицію біля відповідного плакату. Далі відбувається обґрунтування всіх позицій, визначаються найбільш переконливі з них.	очна, дистанційна
Карусель	одночасне залучення всіх студентів до обговорення дискусійних питань	до 30	Студентів розміщують у два кола: внутрішнє та зовнішнє. Учасники внутрішнього кола сидять обличчям до студентів зовнішнього, обговорюють запропоноване дискусійне питання (до 2-х хвилин). За сигналом анкідача учасники пересуваються на один стілець праворуч, висловлюють нові контраргументи.	очна
Мікрофон	можливість швидко висловити власну позицію	до 30	Обирається предмет, який буде виконувати роль уявного мікрофону. Формулюється питання для обговорення. Кожен студент по черзі висловлюється, передаючи «мікрофон» іншому.	очна, дистанційна

Джерело: самостійна розробка автора

Традиційно після вивчення здобувачами вищої освіти ЧНУ імені Юрія Федьковича конкретної дисципліни, вони беруть участь в анкетуванні «Про якість викладання курсу» на платформі Moodle.

Студенти 2-го курсу (34 особи) спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура) та 1-го курсу (47 осіб) спеціальності 017 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти також взяли участь у такому анонімному опитуванні щодо дисциплін «Педагогічна майстерність управління освітнім процесом» та «Педагогіка з основами педагогічної майстерності».

Прокоментуємо деякі їхні відповіді.

На питання «Чи виправдалися Ваші очікування щодо нашої дисципліни, проведених занять» 82,4% опитаних другокурсників і 74,5% першокурсників відповіли «Так, повною мірою» (рис. 2, 3).

- «Найбільш запам'яталися ті пари де ми онлайн проходили ігри та спілкувалися (Mentimeter, гра вікторина);»
- «Запам'яталися інтерактивні методи, моделі педагогічного спілкування;»
- «Запам'ятались як пари з інтерактивними методами проведення лекцій Равлюк Тетяни Анатоліївни, так і практичні заняття з Луган Ольгою Іванівною, все було на висоті, дізнався дуже багато цікавого з цієї дисципліни;»
- «Запам'ятались лекції тим що проводились цікаві інтерактивні ігри, які ми потім зможемо примітити в своїй професії. Семінари-теоретичною частиною яка одразу випробовувалися на практиці;»
- «Завдання в ігровій формі;»
- «Метод зацікавлення (кожної пари відбувається щось нове);»
- «Приклади застосування інтерактивних методів у фізичному вихованні;»
- «Інтерактивні методи, відкритого мікрофону, традиційні методи;»
- «Методи: Дебати, Мозковий штурм, Кейс-Метод, Групова робота різні тестування!;»
- «За допомогою різних інтерактивних ігор можна багато чого дізнатись про спеціальність педагогіки і підвищити взаємодію студентів;»
- «Kahoot, mentimeter – було цікаво та сприяло кращому запам'ятовуванню!».

З огляду на викладене, позитивними є відгуки студентів про застосування на педагогічно-орієнтованих заняттях інтерактивних методів навчання.

В освітньому процесі ми намагаємося дотримуватися рекомендацій науковців про критерії ефективності інтерактивних технологій навчання, зокрема й методів:

- «пізнавальній активності;
- мотивації;
- активної інформативності;
- активізації мислення;
- співпраці;
- результативності» [5, с. 277-278].

Висновки. Безперечно, інтерактивні методи навчання повинні враховувати такі принципи: організовувати навчання через активну діяльність, використовуючи ігрові підходи; застосовувати види діяльності, які сприяють самостійному прийняттю рішень, пов'язують теоретичні знання з практичним досвідом, орієнтуються на індивідуальні особливості кожного здобувача освіти.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у дослідженні нових інтерактивних методів навчання у вищій школі, описі особливостей їх застосування, визначенні їх ефективності у формуванні конкурентноспроможного фахівця.

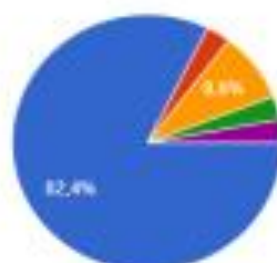

Чи виправдалися Ваші очікування щодо нашої дисципліни,
проведених занять:

Кс

34 відповідей

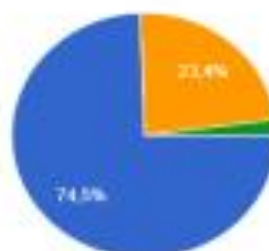
- так, повною мірою
- ні
- частково
- Реальність перевищує (а гарному сенсі) очікування
- Були не заплановані семінари та лекції, проводилися в груповій формі

Рис. 2. Виправдання очікувань студентів 2-го курсу

Чи виправдалися Ваші очікування щодо нашої дисципліни,
проведених занять:

47 відповідей

- так, повною мірою
- ні
- частково
- Я не мав ніяких очікувань від даної дисципліни. Я не мав великої зацікавленості в цьому предметі, але викладання семінарських і лекційних занять здавалось досить цікавим. Я не з усім матеріалом згідний, але це тільки моя особливість, тому нічого...

Рис. 2. Виправдання очікувань студентів 1-го курсу

Щодо питання «Які теми / пари Вам запам'яталися найбільше?», наведемо деякі цитати (не редаговані) респондентів:

- «Лекційні заняття з Равлюк Т.А., які значно відрізняються від звичайних, своїми інтерактивними методами та яскравістю. Проведення семінарських занять з Луган О.І. в комфортній атмосфері, де кожен студент проявляє себе»;
- «Мені більше за все запам'яталися лекційні заняття, кожна пара була почата з інтерактивних ігор і було весело»;
- «Кожна пара запам'яталась по своєму, вони не були монотонні, були цікаві та ефективні»;
- «Кожна пара залишила якусь частинку в моїй пам'яті тому, що кожна пара була унікальною та особливою»;

- «Найбільш запам'яталися ті пари де ми онлайн проходили ігри та спілкувалися (Mentimeter, гра вікторина);
- «Запам'яталися інтерактивні методи, моделі педагогічного спілкування»;
- «Запам'ятались як пари з інтерактивними методами проведення лекції Равлюк Тетяни Анатоліївни, так і практичні заняття з Луган Ольгою Іванівною, все було на висоті, дізнався дуже багато цікавого з цієї дисципліни»;
- «Запам'ятались лекції тим що проводились цікаві інтерактивні ігри, які ми потім зможемо примітити в своїй професії. Семінари-теоретичною частиною яка одразу випробовувалися на практиці»;
- «Завдання в ігровій формі»;
- «Метод зацікавлення (кожної пари відбувається щось нове)»;
- «Приклади застосування інтерактивних методів у фізичному вихованні»;
- «Інтерактивні методи, відкритого мікрофону, традиційні методи»;
- «Методи: Дебати, Мозковий штурм, Кейс-Метод, Групова робота різні тестування!»;
- «За допомогою різних інтерактивних ігор можна багато чого дізнатись про спеціальність педагогіки і підвищити взаємодію студентів»;
- «Kahoot, mentimeter – було цікаво та сприяло кращому запам'ятовуванню!».

З огляду на викладене, позитивними є відгуки студентів про застосування на педагогічно-орієнтованих заняттях інтерактивних методів навчання.

В освітньому процесі ми намагаємося дотримуватися рекомендацій науковців про критерії ефективності інтерактивних технологій навчання, зокрема й методів:

- «пізнавальній активності;
- мотивації;
- активної інформативності;
- активізації мислення;
- співпраці;
- результативності» [5, с. 277-278].

Висновки. Безперечно, інтерактивні методи навчання повинні враховувати такі принципи: організовувати навчання через активну діяльність, використовуючи ігрові підходи; застосовувати види діяльності, які сприяють самостійному прийняттю рішень, пов'язують теоретичні знання з практичним досвідом, орієнтуються на індивідуальні особливості кожного здобувача освіти.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у дослідженні нових інтерактивних методів навчання у вищій школі, описі особливостей їх застосування, визначенні їх ефективності у формуванні конкурентноспроможного фахівця.

Література:

1. Використання інтерактивних методів навчання / О.М. Ковальова, Н.А. Сафаргаліна-Корнілова, Н.М. Герасимчук, О.А. Кочубей. URL : <http://www.refs.in.ua/m-kochubej-o-a-vikoristannya-interaktivnih-metodiv-navchannya.html>
2. Інтерактивні методи навчання у вищій школі : монографія / Д.П. Антюшко, В.С. Володавчик, Л.І. Сєногонова та інші. URL : <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8988>
3. Лисенко А., Акімов С., Чадай Ю. Методологія, методика, метод: сутність понять та особливості їх прояву у сфері податкового планування, аналізу та аудиту. URL : <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/b4b699d9-6b3d-418d-83ed-93ae68d9f4ec/content>
4. Луцьк Н.М. Використання активних та інтерактивних методів навчання у дистанційній освіті ЗВО. URL: <https://www.academia.edu/126794666/ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ ТА ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ ЗВО>
5. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/osvitology/book_sisoeva-internet.pdf
6. Тарасова О. Інтерактивні методи навчання як засіб активізації пізнавальної діяльності студентів під час лекційних занять. URL: <https://docs.google.com/document/d/1OTGP-umZjZ02zP-R2uJX1GNfapO2HAMS5S628pCIU7Q/edit?tab=t.0>

References:

1. Vykorystannya interaktyvnykh metodiv navchannia / O.M. Kovalova, N.A. Safarhalina-Kornilova, N.M. Herasymchuk, O.A. Kochubei. [Use of interactive learning methods]. Retrieved from <http://www.refs.in.ua/m-kochubej-o-a-vikoristannya-interaktivnih-metodiv-navchannya.html>. [in Ukrainian].
2. Interaktyvni metody navchannia u vyshchii shkoli : monohrafiia / D.P. Antyushko, V.S. Volodavchuk, L.I. Senogonova ta inshi. [Interactive teaching methods in higher education: monograph / D.P. Antyushko, V.S. Volodavchuk, L.I. Senogonova and others]. Retrieved from <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8988>. [in Ukrainian].
3. Lysenko A., Akimov S., Chadai Yu. Metodolohiia, metodyka, metod: sutnist poniat ta osoblyvosti yikh proiavu u sferi podatkovoho planuvannia, analizu ta audytu. [A. Lysenko, S. Akimov, Yu. Chadai Methodology, Methodics, and Method: The Essence of Concepts and Their Specific Features in the Field of Tax Planning, Analysis, and Auditing]. Retrieved from <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/b4b699d9-6b3d-418d-83ed-93ae68d9f4ec/content>. [in Ukrainian].
4. Lutsyk N.M. Vykorystannya aktyvnykh ta interaktyvnykh metodiv navchannia u dystantsiinii osviti ZVO. [Use of active and interactive learning methods in distance education of higher education institutions]. Retrieved from <https://www.academia.edu/126794666/ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ ТА ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ ЗВО>. [in Ukrainian].
5. Sysioeva S.O. Interaktyvni tekhnolohii navchannia doroslykh. [Interactive technologies for adult education]. Retrieved from https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/osvitology/book_sisoeva-internet.pdf. [in Ukrainian].
6. Tarasova O. Interaktyvni metody navchannia yak zasib aktyvizatsii piznavalnoi diialnosti studentiv pid chas lektiinykh zaniat. [Interactive learning methods as a means of activating students' cognitive activity during lectures]. Retrieved from <https://docs.google.com/document/d/1OTGP-umZjZ02zP-R2uJX1GNfapO2HAMS5S628pCIU7Q/edit?tab=t.0>. [in Ukrainian].